

la tribuna

El problema no és el pressupost (I)

Més enllà del puntual bloqueig de l'acció governamental cal esbrinar quin és el problema real

ÒSCAR RIBAS REIG

Excap de Govern

En la sessió del M. I. Consell General del proppassat dijous quatre de març que alguns han qualificat de "charlotada", altres de tragicomèdia, i que possiblement el que millor li correspon és el de sàinet, d'acord amb la definició que en dona Wikipedia, "peça dramàtica jocosa, en un acte, i normalment, de caràcter popular, que es representava com intermedi d'una funció o al final". Un dels protagonistes, no recordo si en la mateixa sessió o posteriorment, advertia que "la solució no està en el pressupost". Cosa ben certa. És la percepció exacta que tenim els ciutadans. Ara bé, si la solució del problema no és el pressupost, vol dir que el pressupost no és realment el problema. Per la qual cosa per trobar la solució el que cal, en primer lloc, és reconèixer el problema.

Cal parlar clar. Quan vaig presidir el Govern del 1990 al 1993 vaig viure una experiència de bloqueig molt similar a la d'avui. Aleshores, com ara, l'objectiu (no confessat públicament) era, i crec que també l'és avui, *carregar-se* el cap del Govern, mitjançant la paralització de l'acció governamental, amb l'esperança que unes noves elec-

PER TROBAR LA SOLUCIÓ EL QUE CAL, EN PRIMER LLOC, ÉS RECONÈIXER EL PROBLEMA

cions permetin un nou govern amb un nou cap, començant de nou amb el mateix sàinet, amb un govern del mateix color que l'actual, o d'un altre. Objectiu que, en situació de *normalitat*, es podria acceptar com a perfectament legítim, i justificat democràticament. Fins i tot, eventualment, podria ésser desitjable des del punt de vista de l'interès públic (això últim depèn de les diferents opinions), però que tenint en compte els reptes que el país té plantejats avui, l'objectiu és altament qüestionable. Ni encarar el procediment constituent l'any 1990 al 1993, ni la necessitat, avui, d'una reestructuració de l'economia, la reforma fis-

cal, i l'encaix amb la UE, justificaven, ni justifiquen un bloqueig de l'acció de Govern, sigui del color que sigui.

No ens enganyem. Per a un bon desenllaç d'aquest repte, com en aquells temps de la Constitució, no serà suficient una majoria parlamentària, malgrat que sigui absoluta; sinó que caldrà un ampli consens, primer de totes les forces polítiques, i després dels sectors econòmics i socials. Davant la importància cabdal dels reptes, les institucions estatals (Govern i Consell General) estan *condemnants*, pel bé públic, al diàleg i a la concertació. I així semblen entendre-ho els ciutadans d'aquest país quan en l'enquesta del CRES publicada el dia tres dels corrents, el 39,6% dels enquestats opinen que caldria que els tres grups assolissin un pacte d'Estat.

D'ésser aquesta opinió majoritària en el general de l'electorat (i no hi ha cap indici que no sigui així), l'actual actitud de bloqueig, manca de diàleg i de concertació, que mantenen els polítics, falseja el seu mandat electoral. Si la voluntat de la majoria dels electors és la d'un pacte d'Estat, la incompetència, o la impotència, de tots els seus representants (sense cap excepció) per assolir-lo, els deslegítima per a la funció de representació.

Però més enllà del puntual bloqueig de l'acció governamental cal esbrinar quin és el problema real, amb l'objectiu d'intentar no repe-

tir, en la mesura del possible, situacions d'irresponsabilitat política.

En un Estat feble com l'andorrà no hi ha lloc per a governs *forts*, ni per als bipartidismes, duts a les darreres conseqüències. La primera virtut dels parlamentaris i governants hauria d'ésser la seva habilitat per negociar i arribar a consentiments, malgrat que això suposi haver de sacrificar objectius polítics personals. El nostre sistema constitucional s'inspira en tres eixos bàsics: el Copríncipat, els drets fonamentals i la pluralitat de partits. Ara bé, si sembla clar que una democràcia parlamentària no pot funcionar sense partits, el que avui cal discutir a Andorra és la dimensió real de la transformació d'una democràcia verbal en una partitocràcia real, que suposa la transferència del poder de l'Estat als partits i la instauració d'un Estat de partits.

Polèmica a part, el que és inqüestionable és que els partits

LA PRIMERA VIRTUT DELS PARLAMENTARIS I DELS GOVERNANTS HA DE SER L'HABILITAT PER NEGOCIAR

s'han consolidat com una peça capital de l'estructura estatal (malgrat que de manera paradoxal apareixen i desapareixen, o simplement canvien de nom quan els

convé eludir responsabilitats polítiques). Un dels primers problemes que suposa la seva consolidació és, en part, la que la teoria anomenada pels politicòlegs "unitat trina", considera com un dels seus elements bàsics que identifica l'Estat, partit i poble. El que ve a dir que el partit ocupa l'Estat en nom del poble. Els parlamentaris i els càrrecs del govern no són elegits per la seva condició personal, sinó per la seva pertinença al partit, que és qui els proposa. Uns i altres es limiten a dur al Parlament i al Govern les decisions que prèviament han estat definitivament adoptades en el si del partit. Aquesta rigorosa disciplina, en una *partitocràcia* es fonamenta en l'axioma de la infal·libilitat del partit dut a les seves darreres conseqüències. Dit en llengua dels politicòlegs anglosaxons: *Partis can not do wrong* (els partits no s'equivoquen). O encara més greu, l'aplicació del que Robert Mitchels qualifica com una de les lleis històriques de bronze "que converteix inevitablement als partits en un simple aparell de poder que es troba en mans d'un reduït grup de persones [senyors de la política], que per mitjà de l'organització, per un costat, controlen el poble i s'apoderen de l'Estat".

Si be és cert que tal vegada sigui exagerat assignar als nostres partits les esmentades característiques negatives, no és menys cert que en la seva actuació s'observa

una forta inclinació a pensar-ho i a desitjar-ho, quan s'aferren a la idea del "govern del partit" i a la idea de "majoria absoluta" per tenir "més poder", tot presentant-ho com a forma ideal, natural i més democràtica per governar. I és en aquesta conjuntura, tal com ha denunciat Giovanni Sartorius, fonamentant-se en experiències personals de primera mà, que "l'elecció dels dirigents i els integrants de les llistes electorals es converteix pràcticament en un procés pràcticament endogàmic en què els afiliats [i amb més raó els electors] compten més aviat poc. En els partits funcionen eficaces comissions de candidatures i, sovint el líder de torn elegeix l'equip sense més formalitat que una proposta a la quals és difícil oposar-se. La majoria de les vegades, l'elecció dels partits polítics nacionals o locals, es decideix en reunions en les quals participa molt poca gent, malgrat que es

L'ACTUAL ACTITUD DE BLOQUEIG QUE MANTENEN ELS POLÍTICS FALSEJA EL SEU MANDAT ELECTORAL

porti el resultat a altres instàncies del partit a efectes de ratificació, mentre que les successions ens els càrrecs polítics, es converteixen, dintre del partit, en un autèntic drama grec que sol acabar amb forts *rasgos de sàinete*".

Aquesta és una de les primeres característiques de la nostra *democràcia*, anomenada parlamentària. Dic únicament anomenada perquè el que realment hauria de caracteritzar-la és el que indica el seu propi nom: el debat en el Parlament entre 28 persones elegides, i no utilitzar la seu parlamentària com a bústia on es dipositen les decisions del partit. En l'actual sistema, apareixen com a inútils les reunions del Consell General, i la mobilització de 30 persones. Seria suficient, penso jo, en la compareixença de tres d'ells, amb el nombre de vots que els ve assignat segons els resultats de les eleccions.